

Ohämmad Sovjetpropaganda

YNGVE LUNDBERG och SÖREN HELLSTRÖM:
Så står det till i Sovjet. Tidens. Pris 1: 75.

Den LILLA-SKRIFT om Ryssland som utgivits av redaktörerna Lundberg och Hellström återger till stor del den förstnämndes tidigare i Af-
tontidningen publicerade reseberättelser. Nästan genomgående bygger författarna på vad de "sett och hört", dvs. väsentligen på uppgifter som de erhållit vid besök i Ryssland. De grundliga böcker om den ryska regimen som finns, framför allt på engelska — vare sig välvilliga eller kritiska —, tycks inte ha anlitats. Redan genom sin ytlighet, sin ofta förvirrade presentation av stort och smått, synintryck och statistik blir boken värdelös. Direkt skadlig blir den genom sin ohämmade propagandafundens; utanför det kommunistiska partiet har förut icke en så naiv skönmålning av Ryssland utkommit på svenska.

Denna karaktäristik gäller alla delar av arbetet. Att Ryssland under sovjetregimen gått framåt på många områden — t. ex. sjukvård, socialpolitik, folkuppfostran — är ett ostridigt faktum och av alla iakttagare erkänt. Men redan konstaterandet att Ryssland blir en form av propaganda, då alla förbättringar skrives på ett konto, dels alla jämförelser framsteget i andra länder beträffande, är att de bris-

ter och svagheter som utmärker rysk samhällsstruktur och rysk ekonomi helt förbigås eller framställs på ett överslättande sätt. Ingen kan ur denna skrift utläsa att produktiviteten och arbetsintensiteten i Ryssland fortfarande är jämförelsevis mycket låg eller att de ryska arbetarna lever på en vida lägre standard än arbetarna i Sverige, England och USA; snarast måste läsaren få ett motsatt intryck. På varje punkt söker man försvara och lägga till rätta. De oerhörda inkomstskillnaderna mellan olika folkgrupper, till och med inom arbetarklassen, säges vara väl motiverade, trots att den åskådning författarna representerar i Sverige driver diametralt motsatta synpunkter. Att strejker är förbjudna betraktas som en självklar sak: i Ryssland är arbetarna nöjda och vill inte strejka. Att generaler får gå förbi alla andra i köer är likaledes bra; om man är vänlig mot dem blir de inte politiskt farliga. Med vilken primitiv iver herr Lundberg och Hellström driver sin propaganda illustreras kanske bäst av deras skildring från en rysk guldkrog. Allt finns att få, champagne, likörer, utmärkt mat, kosackdanser och andra nöjen. "Det är litet dyrare än i Sverige, men den större allmänna trivselsn — och uppträdandena — är också värda en slant."

Grövt är likväl förfalskningen i fråga om den politiska regimen. Att Ryssland är en hård diktatur, där alla regimen motståndare och till och med alla från de aktuella politiska direktiven skiljaktiga riskerar ögonblicklig likvidation, det är ett förhållande som knappast kommer till synes annat än genom försvar av frihetsinskränkningar, som icke närmare omtalas. I Ryssland måste "allmännyttan gå före egen nytta" (författarna har här råkat använda en av nazismens mest kända satser). "I det neutrala Sverige tvingades vi under kriget till vissa frihetsinskränkningar, dikterade av en bister nödvändighet. De har samma motivering i Sovjet, som har långt värre problem att brottas med än vi någonsin haft." Herr Lundberg och Hellström kan knappast vara så okunniga som des-

sa satser antyder. De måste dock veta att "frihetsinskränkningarna" — för att använda detta milda ord — ingår i hela den kommunistiska ideologin, att det är rena bedrägeriet att jämföra dem med svenska specialbestämmelser under kriget. — Den statsdirigerade och likriktade ryska pressen försvaras enligt samma metod. Den "är ett instrument även i frihetens tjänst såtillvida som andlig frihet och andlig aktivitet förutsätter att inte kampen för rena brödfödan kräver all kraft och all energi av människorna". Om någon mening kan utläsas ur denna sats, måste den väl vara att allt icke fysiskt arbete tjänar friheten; därmed är all intellektuell aktivitet — även nazismens propaganda — ett led i kampen för friheten. Utan tvivel vill inte författarna hävda detta — men så uttrycker de sig, och detta sätt att ut-

trycka sig (för vilket ordet ogenomtänkt är alltför artigt) präglar hela arbetet. — Det är besvärligt och dyrbart att få skilsmässa i Ryssland. Men äktenskapslagarna är "också ett utslag av det rationella tänkande och den frihet från dogmer som karaktäriserar det mesta av vad man företar sig i Sovjet". Ryssland behöver nämligen mer barn; så enkel är saken. Skall vi bli lika rationella och odogmatiska i Sverige?

De rent pekoralistiska inslagen borde egentligen utförligt citeras; de är det enda roliga i boken. Författarna frågar om tilltalsordet "tavaritj" (kamrat) inte blivit utslitet och numera verkar som vårt herr eller engelsmannens mr. Nej, svarar ryssarna lugnande, tavaritj "betyder verkligen kamrat". En armenisk författare har till de häpnande resenärerna meddelat att man "i hans land hade fyrtitalister redan på 900-talet". Allt tyder på att ryssarna även litterärt är svenskarna överlägsna. Resenärerna skäms över att de inte kände till den georgiske diktaren Rustaveli, trots att många ryssar känner till både Ibsen och Strindberg.

Att skriften är användbar vid en studie i dumhet är emellertid icke väsentligt. Det viktiga och oroande är att det socialdemokratiska partiförlaget utger en skrift vars författare — vilka båda torde tillhöra partiet — icke ens när det gäller den politiska diktaturen tar bestämt avstånd från den ryska regimen. Den svensk som läser skriften utan att förut vara insatt i läget måste tro att demokrati och frihet står högt i Ryssland, åtminstone lika högt som hos oss. Och ur denna synpunkt är skriften — i sin ödsliga obetydlighet — ett led i angreppet mot den svenska folkstyrelsen.

Herbert Tingsten